

Sobre el nom de Sant Pol

LLUÍS CABRUJA GARRIGA

Recordant una citació de Joan Coromines sobre el nom de Sant Pol en la crònica de Bernat Desclot (1288), veiem com hi eren escrits els topònims *Sent Pol* i *Maresme* en el català del segle XIII. També el senyor Coll i Alentorn, historiador i un santpolenc de cor, hi fa una observació.

La citació és inacabada, però la nota de Coll i Alentorn fa observar que «les galeres catalanes devien estar tirades [tretes o arrossegades] en terra en l'indret on avui treuen les barques els pescadors santpolencs davant l'estació del ferrocarril, abrigades de la tramuntana per la punta que arrecera el port pel nord-est».

occità, no pas francès (d'aquest, no fou fins a 1539, amb l'edict de Villers-Cotterêts, que se n'imposà l'obligatorietat com a llengua administrativa). No obstant això, també hauria pogut ser que els monjos arribessin de la cartoixa d'Escaladei (comarca del Priorat), ja que la primera comunitat arribà a Catalunya l'any 1194, provinent de la Provença (Occitània), on es parlava la llengua d'Oc. Pel que fa al topònim *Maresme*, Coromines diu:

El nom de la comarca costera al NE. de Bna., que ja d'antic apareix en la doble forma *Maresme i Maresma*, [...] predominant més aviat aquell, que ja es troba en [les Cròniques de] Desclot i Muntaner: foren davant un loc qui ha nom Sent Pol del *Maresme*.

Una coincidència del nom de Sant Pol, però en femení, és el nom de la població de Santa Pola, prop d'Alacant, i no és pas per influència del francès, ja que el topònim prové de Santa Paula. Deixem també que Coromines ens ho expliqui:

Santa Pola. El poble i antic port de la costa valenciana, prop del límit sud de la nostra llengua. Problemes etimològics, pròpiament no n'hi ha, car si sabem que SANCTUS PAULUS, tractat per via rigorosament hereditària ha donat Sant Pol, ja podem esperar un resultat anàleg de Sancta Paula.

Amb exemples similars, comprendrem que els mots llatins TESAURUS, PAUPER i AURUS hagin donat en català, per via rigorosament popular, *tresor*; *pobre* i *or*; igual que SANCTA PAULA i SANCTUS PAULUS han donat Santa Pola i Sant Pol respectivament. En canvi, Paula i Pau són llatinismes deguts a la influència de l'Església i, per això, la nostra ermita de Sant Pol es diu Sant Pau. ♦

Una vista parcial de Sant Pol de Mar

FOTO: E. Mediterraneo

Aquesta crònica diu:

E quan [les galeres del rei d'Aragó] foren davant un lloc que ha nom Sent Pol des Maresme, qui és assats prop d'aquell lloc on era l'armada del rei de França, tiraren les galeres en terra. [...] un fals prior d'aquell monestir qui era aquí prop lo port, qui havia nom Sent Pol e era del orde de Cartoixa, [...] tramès-los a dir ab son missatge que deu galeres del rei d'Aragó havia aquí a Sent Pol e que les havien tirades en terra per espalmar [calafatejar].

Nosaltres també podem entendre que s'hi usi *Sent* i no *Sant*, perquè, com diu el savi Coromines, «despullant els documents del període arcaic es pot exemplificar abundantment l'ús popular (que és davant el nom d'un sant), i s'hi troba la forma amb *e* en massa». Així és en tots els dialectes, des del nord fins al sud i tant en masculí com en femení (un exemple d'aquest és *sentia Maria d'Agost*). Una altra observació és que sovint es creu, i fins i tot s'ha escrit, que el nom de Sant Pol prové del francès, perquè Saint Paul en francès es pronuncia aproximadament *Sènt Pol*, però s'oblida que els monjos de l'orde de la Cartoixa provenien de les illes de Lerins, a prop de la costa de Canes (Occitània), on es parlava